

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๑

วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง เทศบาลตำบลท่าข้ามขอให้วินิจฉัย เรื่อง การยุบสภาเทศบาล

เทศบาลตำบลท่าข้ามได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ว่า ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งให้สมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุยุบสภาเทศบาล โดยอ้างว่าคณะกรรมการ กฤษฎีกาได้แจ้งความเห็นให้คณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบว่าการดำรงตำแหน่ง ของสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้รับเลือกตั้งก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘๕ วรรคห้า คือมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี วาระการดำรง ตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาลคราวละห้าปีตามนัยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ นั้น ไม่อาจใช้บังคับได้อีกต่อไป เพราะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ จึงได้อาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา ๗๔ และมาตรา ๔๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ สั่งให้ สมาชิกสภาเทศบาลหลายแห่งสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุยุบสภาเทศบาล เช่น เทศบาลเมืองมุกดาหาร และเทศบาลตำบลบ้านพรุ ซึ่งเทศบาลตำบลท่าข้ามเห็นว่า การที่คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็น ว่าวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้รับการเลือกตั้งก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ จะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘๕ วรรคห้า คือวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสี่ปีนั้น เห็นว่าเป็นความเห็นที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่เหตุใดเมื่อครบวาระการ ดำรงตำแหน่งแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงต้องใช้อำนาจตามความในมาตรา ๗๔ และ มาตรา ๔๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยสั่งยุบสภาเทศบาลและให้คณะเทศมนตรี ออกจากตำแหน่งอีก สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลน่าจะสิ้นสุดลงด้วยเหตุถึงคราวออกตามวาระเพราะ ครบสี่ปี ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว และเมื่อสมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลสิ้นสุดลงตามวาระแล้ว คณะเทศมนตรีที่ออกนั้นก็ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินกิจการในหน้าที่ของคณะเทศมนตรีต่อไปจนกว่า คณะเทศมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดก็ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราวตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่ง พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้อำนาจตามมาตรา ๗๔ และมาตรา ๔๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ สั่งให้สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาล

สิ้นสุดลงด้วยเหตุยิบสภาเทศบาลและสั่งให้คณะเทศมนตรีทั้งคณะออกจากตำแหน่ง อีกทั้งยังให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราวเพื่อดำเนินกิจการของเทศบาลต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งคณะเทศมนตรีใหม่ ตามนัยมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ นั้น เป็นการปฏิบัติที่น่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓ วรรคสอง เพราะเป็นการกระทำที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และเกินความจำเป็นนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การสั่งให้สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลสิ้นสุดลงด้วยเหตุยิบสภาเทศบาล การสั่งให้เทศมนตรีทั้งคณะออกจากตำแหน่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๗๔ และมาตรา ๔๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ และการแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราว ตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ ของผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓ วรรคสองหรือไม่

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องนี้เป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่สั่งให้สมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุยิบสภาเทศบาล กับการสั่งให้เทศมนตรีทั้งคณะออกจากตำแหน่ง และการกระทำของผู้ว่าราชการจังหวัดที่แต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราว โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๔๕ (๔) เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓ วรรคสองหรือไม่ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘๒ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น” และมาตรา ๒๘๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้” โดยไม่ได้มีบทบัญญัติให้องค์กรปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรใดมีสิทธิเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งสองมาตราดังกล่าว กรณีจึงไม่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย

จึงให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ